

SVERIGES BRÆNDTORVINDUSTRI

UTDRAG AV: »TORFTJÄNSTEMÄNNENS VERKSAMHET»

AV TORVINGENIÖR E. WALLGREN

KORRESPONDERENDE MEDLEM AV DET NORSKE MYRSELSKAP

BRÆNDTORVINDUSTRIEN har ikke gjort synderlig fremskridt i 1906. Blandt aarsakerne hertil kan nævnes, at de fleste siden aaret 1900 anlagte og utvidede brændtorvfabriker med torv tilsalgs utover det stedlige behov er koncentreret i det sydlige Sverige, hvorifra de høie fragter umuliggjør brændtorvens økonomiske anvendelse længere oppe i landet. Den i 1901 uttalte mening, at uten en vidtgaende fragtnedsættelse for torvprodukter, kan ingen økonomisk fordelagtig brændtorvindustri opblomstre, har vist sig at holde stik, og den i 1902 foretagne fragtnedsættelse paa 20% har været for liten til opnaaelse av brændtorvens mere almindelige anvendelse omkring i landet.

Næst efter nedsættelse av jernbanefragterne skulle intet bedre kunnet fremme brændtorvindustrien end at statsbanerne med sit store brændselforbruk anvender brændtorv i størst mulig utstrækning. I aarene 1903—1906 har av jernbanestyrelsen gjennemsnittlig været indkjøpt kun 8200 tons brændtorv pr. aar. Samtidig er flere brændtorvfabriker, som har tilbudt sig at sælge brændtorv til statsbanerne, blit nedlagt eller har indskrænket sin produktion.

Med lave fragsatser og sikker avsætning til en begyndelse til statsbanerne og efter disses eksempel til andre jernbaner og steder langs jernbanelinjerne skulde stedse flere økonomisk drivværdige brændtorvfabriker kunne opstaa og efter behovet spredes i forskjellige dele av landet. Samtidig med at brændtorv derved mere og mere kunde erholdes til en billig pris naar og hvorsomhelt, vil man endmere komme til at indrette sine ildsteder for fyring med torv, og forutsætningerne for at vort paa gode brændtorvmyrer saa rike land for en stor del vil kunne gjøre sig uavhengig av utlandet vilde mere og mere bli opfyldt.

Den gjennomsnittlige *produktinspris* for godt bearbejdet maskintorv, hvilken pris i aarene 1900 og 1901 var omkring 5 kr. pr. ton alle omkostninger iberegnet, har de sidste aar været et par kr. høiere, uagtet der er indført mere arbeidsbesparende maskineri. I aaret 1906 var gjennomsnittlig produktionsomkostningerne kr. 3,50 (å 4,00) pr. ton i arbeidslønninger alene for torven indlagt i stak eller hus, 50 øre i maskindriftsomkostninger og 1 kr. for transport til og lastning paa jernbanevogn i nærheten av myren samt for spild og tap ved længere lagring og ved lastning, tilsammen altsaa 5 kr. pr. ton tør torv. Hertil kommer da administration, renter, amortisation, vedlikehold, skatter m. m. 2 å 3 kr. pr. ton indlastet torv, hvorved man kommer op i en produktionspris av 7 å 8 kr. pr. ton tør brændtorv. Naar saa salgsprisen

har været 8 à 9 kr. pr. ton, store lager ikke er blit solgt og ofte har maattet realiseres til en lavere pris end produktionsomkostningerne, vil man forstaa, at de brændtorvfabrikanter, der sælger torv, har havt vanskelig for at greie sig.

Brændtorvens økede produktionspris er foraarsaget av betydelig høiere arbejdsløninger og høiere priser paa maskineri, ofte vanskelige arbejderforholde samt av at brændtorvfabrikerne har været belastet med utgifter vedrørende administraton, renter og amortisation uten at anlæggenes produktionsevne har været helt utnyttet paa grund av de vanskelige avsætningsmuligheder.

Psoduktionsprisen bør atter kunne synke bl. a. ved at indføre alle de nyeste arbejdsbesparende forbedringer i maskintorvtilvirkningen, samt ved at brændtorvfabriker i likhet med torvstrøfabriker spredes rundt om i landets forskjellige dele, hvorved tilgangen paa fastboende og derved paalideligere og forholdsvis billigere arbeidere muliggjøres, særlig ved at sysselsætte arbeiderne en længere tid av aaret, dels ved brændtorvfabrikation, dels ved torvstrøtilvirkning.

For at befordre *tilvirkning* av torvprodukter har staten, som bekjendt, gjort ganske meget. Hvis torvprodukternes *anvendelse* kunde fremhjælpes likesaa meget ved fragtnedsættelse, ildsteders omordning for torvfyring, indførelse av torvfyring paa jernbanerne m. m., saa at avsætningsmulighederne forbedredes for en forøket torvindustris produkter, da kunde denne industri utvikles mere jevnt uten periodiske stagnationer samt derved arbejderforholdene bli bedre ordnede og produktionsomkostningerne indskrænkes.

I motsætning til ovennævnte for brændtorvfabrikationen i sin helhet saa mørke side viser sig dog enkelte lyspunkter. Der, hvor man gjennem egen eller nærbeliggende brændtorvfabrikation har faat vishet for, at en god og billig brændtorv altid forefindes til disposition, og derfor helt har indrettet sine ildsteder for torvfyring, er man meget tilfreds med dette gode brændsel. Efter disse erfaringer er enkelte steds allerede eksisterende brændtorvfabriker utvidet, og i løpet av aaret 1906 er der planlagt flere nye brændtorvfabriker.

Likesom det er av betydning, at rimelige salgsregler indføres for salg av torvstrø, er det likesaa paakrævet for brændtorvens vedkommende, at denne sælges til en pris overensstemmende med kvaliteten. Salgsprisen bør bestemmes efter en vis grundpris pr. 100 000 kalorier av den effektive brændeværdi.

Stenkulsprisen, som nogle aar har været lav, er i slutningen av 1906 blevet høiere, med tendens til ikke at synke saa snart. Dette kan bli en vigtig faktor til brændtorvindustriens fremme.